

ROZŚPIEWANIE #8: Mądrze gadające głowy

Czego na konferencjach TED i TEDx można się dowiedzieć o edukacji muzycznej?

Celem serii konferencji TED (Technology, Entertainment and Design – Technologia, Rozrywka i Design) jest „głoszenie idei wartych rozpowszechniania”. Dotyczą one rozmaitych dziedzin życia – od spraw wagi globalnej (np. ochrony środowiska) przez nowinki technologiczne, aż po ekonomię i kulturę. Młodszym bratem TED jest cykl TEDx organizowany na całym świecie, przez lokalne środowiska, poświęconych często bardziej niszowym tematom. Kilka wystąpień w ramach TED i TEDx poświęconych było edukacji muzycznej. Prezentacje wygłaszali najwyższej klasy praktycy tej dziedziny.

W serwisie YouTube zostały udostępnione niemal wszystkie wykłady, które odbyły się w ramach konferencji TED i TEDx. Kanał TED-ed (zbierający prezentacje dotyczące nauczania) udostępnia też serię prezentacji poświęconych edukacji muzycznej. Jak to w przypadku serii TED bywa, wystąpienia prelegentów są bardzo umiejętnie skonstruowane, zabawne, niemal na granicy estetyki *standup comedy*, mają wywoływać emocje – jednocześnie zachowując ambicję bycia odkrywczymi, zaskakującymi. Kilka wystąpień w ramach serii TED poświęconych było edukacji muzycznej. Prezentacje wygłaszali najwyższej klasy praktycy.

Wśród nich Richard Gill – australijski dyrygent, prowadzący chóry, zespoły orkiestrowe i wykonania dzieł operowych. Zastąpił [z serii programów zrealizowanych dla „Discovery”](#), w których przystępnie omawia wybrane przez siebie dzieła muzyki klasycznej.

W mowie dla TEDx Sydney Gill starał się pokazać, jaki związek z naszą wyobraźnią ma muzyka.

Gill podchodzi do tematu edukacji muzycznej w sposób radykalny: „Każde dziecko powinno mieć prawo do dostępu do prawidłowej nauki muzyki, prowadzonej przez kompetentnego pedagoga”. „Edukacja muzyczna powinna się zaczynać w bardzo, bardzo młodym, a nie nastoletnim wieku” – twierdzi.

W czasie wykładu Gill gra krótkie fragmenty trzech klasycznych utworów ze słowem „noc” w tytule – m.in. „**Eine Kleine Nachtmusik**” [Mozarta](#). Wniosek jest jednocześnie zaskakujący i banalny – te kompozycje nie mają przecież nic wspólnego z nocą! „Muzyka nie opisuje ani nie opowiada historii. Muzyka przywołuje, sugeruje, otwiera umysł dziecka w niezwyklej sposób. Ona oferuje dziecku przeniesienie się do niezwyklego świata myśli”. – twierdzi Gill.

„Dziecko musi zrozumieć, że najważniejszą sprawą w procesie nauki jest... tworzenie własnej muzyki. Nie oznacza to, że należy zabronić młodej osobie słuchania z nagrań, uczenia się utworów innych, ale musi ona tworzyć też swoje własne kompozycje. Najlepiej poprzez śpiew. W ten sposób angażujemy każde dziecko, uczymy je czytać, pisać, analizować” – dodaje.

Jego mini-wykład jest manifestem wyższości muzyki nad innymi dziedzinami sztuki będącymi narzędziami w edukacji: „Muzyka działa inaczej niż teatr czy taniec. Muzyka jest moim zdaniem na szczycie łańcucha pokarmowego. Muzyka jest warta nauczania, bo dodaje dziecku siły i wiary w siebie w spektakularny sposób. 5-klasista przychodzi do mnie z nutami i mówi «zobacz sam to napisałem». Jego głos jest groźny, na granicy szantażu. Wtedy wiem, że robię coś dobrze”.

Innym mówcą, który wystąpił na TED jest **Benjamin Zander**, amerykański dyrygent, mieszkający w Wielkiej Brytanii. Zander twierdzi, że pogłoski o tym, że muzyka klasyczna umiera, są mocno przesadzone. Muzyka klasyczna jest dla każdego – zapewnia. „Moim zadaniem jako dyrygenta jest wywołanie w innych ludziach poczucia mocy. Jeśli ich oczy się błyszczą, robisz to dobrze. To samo dotyczy pracy z dziećmi”.

Dyrygent przekonuje nas, żebyśmy uwierzyli w swój talent muzyczny i nie zarzekali się, że „słoń nadepnął nam na ucho”, bo to po prostu nieprawda. Gdybyśmy byli kompletnie niemuzycalni, nie potrafilibyśmy rozpoznać nastroju naszego rozmówcy, ani nawet... naprawić samochodu.

Poprzednio w Rozśpiewaniu:

[ROZŚPIEWANIE #3: Jak słuchać miasta?](#)

[ROZŚPIEWANIE #4: Gwiazdy ze Szkoły Podstawowej nr 22](#)

[ROZŚPIEWANIE #5: Dla muzykujących amatorów nie ma u nas miejsca](#)

[ROZŚPIEWANIE #6: Bach, Coldplay i Adele czyli edukacja muzyczna w Niemczech](#)

[ROZŚPIEWANIE #7: Leonard Bernstein - pedagog idealny](#)

Amerikanin Robb Janov gra na skrzypcach elektrycznych i zyskał rozgłos dzięki innowacyjnemu programowi nauczania „**Rock and Rhythm Band**”. Janov wystartował z nim prawie 20 lat temu w jednej ze szkół w Albuquerque w stanie Nowy Meksyk. Jego pomysł przewietrzył przestarzały program zajęć muzycznych w amerykańskich szkołach średnich. Janov podał kilka statystyk – 90% amerykańskich szkół posiada ogólnodostępny program lekcji muzyki. Zaledwie 12% uczniów chce jednak uczestniczyć w tych zajęciach. Robb Janov twierdzi, że największą przeszkodą w tym, żeby uczniowie zaangażowali się w lekcje muzyki nie jest wcale to, że program nauczania jest „niedzisiejszy”. „Możemy dać im bębny, gitary, syntezatory i zachęcać ich do grania muzyki im bliskiej” – mówi Janov. Ale inną przeszkodą jest jego zdaniem „kultura szkolnej klasy”, dławiąca jakiegokolwiek zainteresowanie przedmiotem.

„**Rock and Rhythm Band**” to program, który umożliwia nie tylko stworzenie 30-osobowej „rockowej orkiestry”. To także wyposażenie sali przypominające wystrój klubu muzycznego czy studia nagraniowego. „Wszystko przy zachowaniu stanowych i państwowych standardów nauczania muzyki” – zapewnia Janov.

José Antonio Abreu, twórca programu El Sistema w Wenezueli, odmienił poprzez muzykę życie tysięcy biednych dzieci. W prezentacji dla TED opowiada o swoich doświadczeniach. Dziś w programie zapoczątkowanym przez El Sistema bierze udział 300 tysięcy dzieci z ubogich rodzin oraz pochodzących z wenezuelskiej niższej klasy średniej.

Robert Gupta, skrzypek z filharmonii w Los Angeles, opowiada o tym, jak muzyka może stać się narzędziem terapeutycznym. Przytacza historię **Nathaniela Ayersa**, bezdomnego, chorego na schizofrenię muzyka, z którym miał okazję współpracować. Historia Ayersa została uwieczniona w filmie „**Solista**” z 2009 roku (reż. **Joe Wright**). Przełomowym momentem w relacjach **Gupty** i **Ayersa** był moment, w którym Gupta zagrał preludium *I Suity wiolonczelowej Bacha* w opracowaniu na skrzypce, co zadziało uzdrawiająco i Ayers zaczął odzyskiwać kontakt z rzeczywistością.

Lista prezentacji TED dotyczących edukacji muzycznej znajduje się [pod tym adresem](#).

Piotr Kowalczyk